

így nem volt szorongása, „produkcióstressze”. A képzelet, a beleélőkészség fejlesztését szolgálta kilazított állapotban az erdő elképzelése a vers alapján.

Ugyancsak a fantáziáját mozgatta meg, a beleélőkészséget fejlesztette a különböző helyzetek megélése: erdőtűz, eltévedt, szakadék. A talált tárgy felfedezése már szinte szerepjáték volt. A labdajáték mozgáskoncentráló gyakorlat. Fel kell idézni azt a mozdulatsort, amit labdajáték közben szokott végezni, s azt élethűen eljátszani.

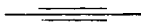
A „Bóbita” megjelenítéséhez termésbábokat készítettünk, amihez már az anyaggyűjtés során igen nagy fantáziára volt szükség. Bele kellett látni egy-egy ágba az alakot, a tökbe a malacfejet, a zöld színű paradicsompaprikába a békafejet, s a nagyszemű fehér babba a kidülledő békaszemeket. Az elkészítés során nem kis gondot okozott, hogy a tengeri kóróból és csuhéjból hogyan lesz „Bóbita”, milyen ruhája legyen a szalmavirágfejű tündéreknek, és hogyan alakul a kukoricakóróból a siga. A bábok mozgatásával, ritmuskísérettel, a vers éneklésével igyekeztek a gyerekek visszaadni a vers szépségét, zeneiségét.

Negyedik éve tanítok napköziben. Eleinte a szerepjátszást tartottam egyedülállóan, amivel a gyermekek gátlásosságát le tudtam vezetni, amiben mindnyájan örömmüket leltük, ami sikerélményt nyújtott a hátrányos helyzetű tanulóknak is, ami igen jó közösséget formált, és segítette a tiszta, szép magyar beszéd elsajátítását, s ugyanakkor, olyan mozgásformák, viselkedési normák kialakítását, amely pozitívan hatott a személyiségre.

Később, amikor behatóbban kezdtem foglalkozni a színjátszással – rendezői tanfolyamra jártam – jöttem rá, hogy a színjátszásra fel kell készíteni a gyerekeket. Ekkor kezdtem alkalmazni a kreatív játékokat. S ezeknek a játékoknak varázsereje van. A képzelet szárnyán bejárunk erdőt, rétet, beutazzuk a világot. Messze századokba repülünk vissza, s pl. átéljük a rabláncra fűzött rabszolgák kínját. Eljátszhatjuk mozgásukat, s próbáljuk kifejezni az arcukra ült fájdalmat.

A gyerekek nagyon szeretik ezeket a foglalkozásokat, hisz szabad téren lehet mozogni, kedve szerint játszani, énekelni, valamit utánozni. Szeretik, mert én is velük játszom, mókázok. Nincs, aki figyelje őket, hiszen mindenki ugyanazt csinálja, így bátrak, önfeledtek. – Különösen előnyös ez a labilis idegalkatú gyerekek esetében. Én is nagyon szeretem, mert pozitívan hat a személyiség fejlődésére. Tanítványaim játékosak, közlőkészek, gondolkodásuk rugalmas, fantáziájuk szabad, sokoldalúan tudják magukat kifejezni.

Minden napköziben tanító kartársnak ajánlom szabadidőben a kreatív játékok alkalmazását, de jó hasznát veszik az úttörővezetők és szakkörvezetők is.

DR. STEINERNÉ MOLNÁR JUDIT

Baja

A vetélkedő ürügyén...

A Bajai Tanítóképző Főiskolán immár hagyomány lett, hogy MSZBT-vállalásunk egyike: játékos vetélkedő szervezése a Gyakorló Általános Iskola Tinódi L. S. Úttörőcsapatával.

Másodéves orosz szakkollégistáink lelkesen toborozzák a gyakorló iskola tanulóit, nagy ügybuzgalommal szervezik a versenyt.

Fontos feladatunk, hogy felkészítsük a jövődő pedagógust a tanórán kívüli

munkára is: tudjon jó játékvezető lenni, vetélkedőt szervezni és összeállítani, szakkört vezetni. (Középiszkolás tanár koromban gyakran emlegettem, bár felkészített volna minket az egyetem osztályfőnöki, szakkörvezetői, játékvezetői feladatkörök ellátására is.)

Egy ilyen játékos vetélkedőnek sok gyakorlati haszna, módszertani vetülete van.

A főiskolai hallgatók csoportját kollektív munkára serkenti, a rendezvény szereplési lehetőségét ad, a vetélkedőt módszertani elemzés követi, betekintést nyújt az általános iskolai gyerekek intelligenciaszintjére, nyelvi készségére.

A vetélkedőn vegyes életkorú csapatok vesznek részt: 4., 5., 6., 7., 8. osztályos tanulók versenyeznek egy csapatban. Ez pedagógiailag indokolt, hisz a 4. osztályban orosz nyelvet tanítónak kapcsolatot kell teremteni és találni a felsőtagozatos nyelvi követelménnyel, látni kell a nyelvoktatás permanenciáját, hisz a komplexitás, dialektikus szemléletmód alapvető követelmény a nyelvet oktatóval szemben.

Az általános iskolai tanárnak e vetélkedő jó próba a versenyzők kiválogatásához, hisz a játékos forma felszínre hozza: ki a jó versenyzőtípus, és ki az, akit majd meg kell tanítani arra is, hogy versenyezni tudjon.

Az általános iskolai tanár a későbbiekben, órai munkájában feldolgozza a tanulók hibáit, hisz megkapja a versenyzők írásbeli munkáit, a verseny kérdéseit, forgatókönyvét (utólag). E vetélkedő keretén belül *hallgatóinknak* bőven van lehetőségük szereplésre, tanításra, hivatásuk sokszínűségének izlelgetésére: hallgatóink új dalt, játékot tanítanak a gyerekeknek; orosz-szovjet gyermekirodalom órán feldolgozott mesét, történetet játszanak el jelmezesen, dekorációval, bábbal (pl. **Ремка, Мама и медведь**), illetve a zsüri értékelő munkája, tanácskozása alatt orosz táncot adnak elő, megvendégelik a közönséget a vetélkedő végén vagy közben (pirog, szamovárban készített tea stb.). E rendezvényünk arra is jó, hogy számonkérjük hallgatóinktól az Odesszában „tanultakat”. Az odesszai hat hetes nyelvi kurzuson részt vett hallgatóink sok új dalt, játékot, táncot tanulhatnak kint élőben, ez persze a kísérőtanár harciasságán, szervezőképességén múlik, mert a részképzés elméleti jellegű, a gyakorlati oldal – sajnos háttérbe szorul.

Közudott, hogy a jó tanító színes, kreatív készséggel megáldott egyéniség. Orosz oktatásunk szempontjából nem közömbös, hogy a IV. osztályos orosz tanító milyen érzelmi és értelmi alapokat (fantáziátlant, elevent, élő nyelvi kultúrát átadót, országismereti töltésűt) teremt.

A vetélkedő menetét, struktúráját vázolnám forgatókönyvszerűen, illetve variánsokkal kiegészítve:

1. *Köszöntő* (orosz nyelven)

A játékvezető bemutatása.

2. A *játékvezető* ellenőrzi az asztalok számozását, a versenyzők ülésrendjét, bemutatja a zsürit, a pontozást vezető és az időt mérő hallgatókat; felhívja a figyelmet a játék tiszteletére összeállított kis MSZBT-kiállításra (babákból, jellegzetes orosz tárgyából, tübetejéből stb.). Ismerteti a játék menetét, a játékidőt, az értékelés módját, az elérhető pontszámokat.

3. *Játék*

Néhány versenyfeladatot ismertetnénk:

- a csapatkapitány mutassa be a csapatát (iskoláját, városát)
- írjanak az adott szavakhoz szinonimát, antonimát
- nemek szerint rendezzék a felsorolt főneveket
- szólánc adott idő alatt: дом — Москва — автомобиль
- mondatlánc:

Мама пишет карандашом — Москва большой город

(ne függjenek össze a mondatok).

Маша шипит карандашом — Мама Маши купила этот карандаш «б»

(függjenek össze a mondatok).

- adott idő alatt melyik csoport ír több „О” betűvel kezdődő szót
- rögtönözzenek monológikus, dialógus formában az adott társalgási témákból
- mondjanak mondókát, versikét, játékot
- énekeljenek dalokat
- gyűjtsenek ellentétpárokat (pl. да—нет, он—она, ученик-учитель)
- kapnak 10–12 szót, ezek felhasználásával alkossanak történetet

(плакать, маленький, девочка, люди, на улице, отвечать, спрашивать, потерять, искать.)

- soroljanak fel szovjet írókat, köztársaságokat, városokat szokásokat, ünnepeket, jellegzetes orosz tárgyakat
- mit jelent: тройка, берёза, ушанка, матрёша, самовар
- képekről ismerjenek fel szovjet városokat, híres embereket
- idegenvezetési feladatok.

Az egyes fordulók között alkalmazható:

- pihentető zenehallgatás,
- a hallgatók mesét adnak elő,
- közös éneklés,
- játékos torna.

Menetközben, lehetőség szerint minden forduló után, a zsüri közli az elért pontszámot.

4. Szünet

A zsüri tanácskozik, illetve a zsüri elnöke a tanulságokat összegzi.

A szünetben a másodéves szakkollégista hallgatók orosz népi táncot adnak elő.

A szünet kitölthető diavetítéssel, filmvetítéssel (országismereti anyag, rajzfilmek).

5. A zsürielnök átadja az ajándékokat, mely lehet: MSZBT-propagandaanyag, hallgatók által készített jellegzetes orosz emléktárgyak (pl. matrjosa-kivágás), Odeszszából hozott apró emléktárgyak (MSZBT beszerzése).

A zsüri elnöke értékeli a versenyt.

6. Közös játékok, a teafőzés orosz szokásainak, kellékeinek bemutatása, teavívás, vendéglátás.

A vetélkedőn próbáljuk az orosznyelvűséget közelíteni.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a játékvezető miután magyarul megmagyarázza a feladatokat, oroszul is – leegyszerűsítve – elmondja ugyanazt. Az orosz nyelv jelenlétét mindvégig érzékeltetni, sugallni kell.

Minden évben sok szakmai, módszertani, pedagógiai tanulságot levonunk e vetélkedőkből, mely vallom, hogy előbbre viszi célunkat, ügyünket: megszeretteti az orosz nyelvet már az első lépcsőfokon azáltal, hogy aki tanítja, maga is szereti és tudja tanítani azt.